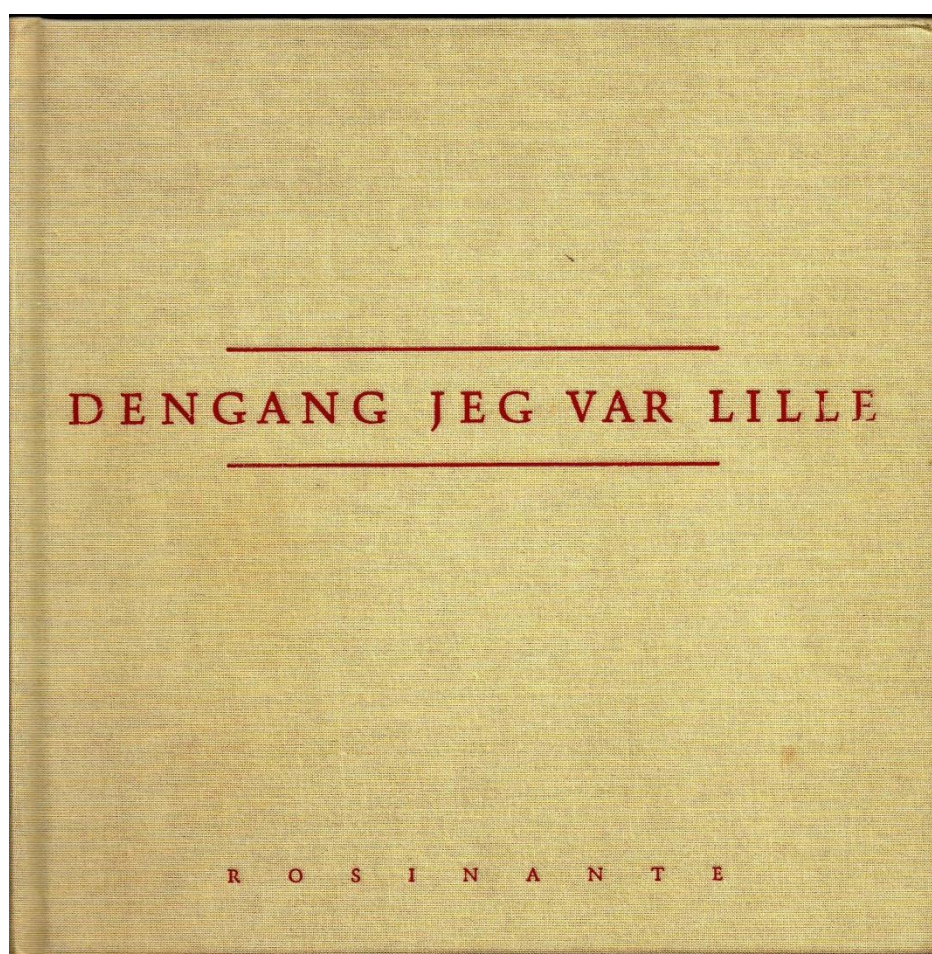

ANDERS KJÆR

ERINDRINGER FRA DET VIRKELIGE LIV

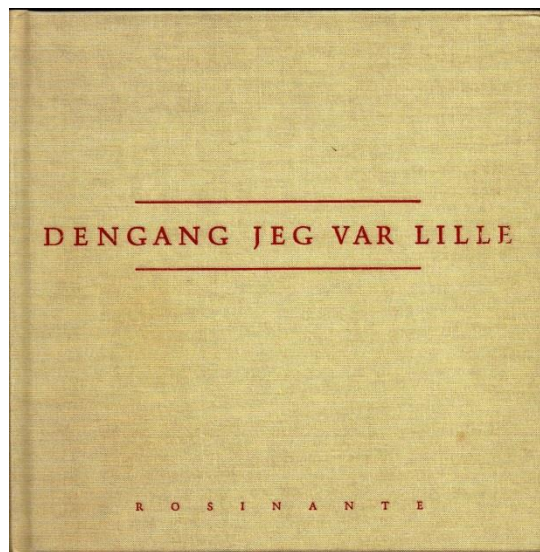

Selvbiografi ved Anders Kjær 2006

Selvbiografi ved

ANDERS KJÆR

OVER DET VIRKELIGE LIV
GENNEM TIDERNE

En erindringsbeskrivelse med stof til eftertanke

FORORD

Efter en tids opfordring ved familien Bodil og Anders Kjær i Feldborg, om at Anders nu måtte tage sig sammen og nedskrive sine livserindringer over det virkelige liv gennem årene, som herved skønnes bevaringsværdig for efterkommer.

Efter en del års overvejelser, nedskrev Anders Kjær i 2006 sine erindringer i en dertil givne erindringsbog, med indholdsfortegnelse for livets temaer, under hovedtemaet: "DENGANG JEG VAR LILLE"

Anders Kjærs erindringsbeskrivelse fremkommer med stof til eftertanke for nutidsmennesket, over det virkelige liv som forekom ved datidens opvækst under trange kår, gennem 30'ernes kriseår for landbrug og vilkårene ved tyskernes besættelse af Danmark 1940 - 1945.

Erindringsbeskrivelsen er afskrevet ordret efter originalfortolkning, ved Anders Kjær 2006.

*Originalfortolkning afskrevet ved
Chr. Østergaard Jensen 2013*

Familien ved Bodil og Anders Kjær i Feldborg

**Inger - Ole - Gitte
Bodil og Anders Kjær**

Fødehjemmet i Råsted

Fødehjemmet i Råsted, tidligere gammel skole, blev nedlagt som skole i 1901

Mine forældre

Ellen Margrethe og Peder Kjær
besad fødehjemmet i Råsted fra 1915 – 1948

Min Mor

Min Mor var Ellen Margrethe Kølbæk født den 11. april 1891 i Holing ved Herning. Hun var datter af Stense Sørensen fra Linå i Sunds, og Jesper Kølbæk fra Holing. De blev gift den 18. april 1890, og boede først i Holing, hvor de havde en landejendom, senere flyttede de til Borris. De arbejdede hele deres liv ved landbruget.

Mor var den ældste af en søskendeflok på ni - hun gik i skole i Holing, hvor en af hendes skolekammerater hed Hans Peder, han var så møj en skønne knejt, som hans mor var noget bekymret for ham, da han var mere interesseret i at samle på gamle ting end gå i skole, hva´sku der blyv å æ knejt, man kan da ikke leve af at samle på gammelt ragelse, sagde hans mor.

En dag havde Hans Peder taget en mus med i skole, han vidste lærerinden var så bange for mus. Musen tog ingen skade den sad i en cigarkasse med lufthuller, og en stykke ost. Midt i første time lukkede Hans Peder musen ud, det varede ikke længe før lærerinden stod oppe på en stol og råbte, der er en mus herinde, men den kunne Hans Peder nem fange, og gik så langt hen på marken med den, så var han dagens helt.

Hans Peder drev Herning Museum i mange år, så det var ikke bare gammelt ragelse han samlede på, han blev en kendt mand på Herning egnen under navnet H. P. Hansen. H. P. Hansen skrev også en del bøger om Herning egnens originaler som Sølle Søren - An vot - Trine Skunk - Kjælle Kasper i Rind, og hvad de nu hed alle sammen.

Da jeg var 16 år, havde Mor besøg af Hans Peder, hvor Mor spurgte, har du aldrig fortalt lærerinden at det var dig som havde musen med i skole, hvorved han svarede, jo - men det var først da hun var kommen på æ alderdomshjem - hvad sagde hun så til det - var det dig så skulle du også have haft en i din bagdel, hvortil jeg svarede hende, det kan nås endnu, men hun syntes det var for sent, du vidste jo at jeg var så bange for mus, sagde lærerinden.

Det var også derfor det var så sjov svarede Hans Peder, men han var alligevel lidt betænkelig herved, for hendes stok stod lige ved siden af den stol hun sad på.

Mor var en sommer på Ollerup højskole, ellers havde hun huslige tjenesteplasser forskellige steder på landet. Hun var også et år kokkepige i pavillonen, i Holstebro lystanlæg.

Min Far

Min Far hed Peder Kjær født den 7. oktober 1888 i Blåkjær, i Vind. Han var kaldt op efter min oldefar som hed Peder Jakobsen, min bedstefar kom så til at hedde Anders Pedersen, men tog navneforandring i 1906 til Anders Kjær.

Far var søn af Hanne og Anders Kjær, de blev gift i 1884 og drev gården Blåkjær i Vind indtil en søn overtog denne. Nu er det min fætter Peder og hans kone Eva der har Blåkjær. Blåkjær har været i slægtens eje siden 1782. Far var på Vallekilde højskole et halvt år, ellers tjente han forskellige steder på landet.

Mor og Far var engang til dans i Vind forsamlingshus, medens de dansede en vals greb mors kjole fat i kakkelovnen, så den drejede en kvart omgang. Kjolen tog ingen skade, men bedstefar som var formand for forsamlingshuset var godt gal over de havde ødelagt kakkelovnen, som dagen efter blev sat på plads igen, så den havde heller ingen skade taget.

På det tidspunkt var bedstefar ikke klar over det var hans kommende svigerdatter far dansede med.

Far og Mor blev gift den 17. april 1915 i Borris kirke.
De købte en gård i Råsted hvor vi boede indtil 1948.

Børn af Ellen Margrethe og Peder Kjær

Jeg blev født den 30. juni 1932, man sagde jeg var så møj en kjønne knægt, vi var seks søskende og jeg var den yngste, og kom til at hedde Anders Kjær, det samme som min bedstefar.

Mor og Far fik deres første barn den 17. januar 1916, men han døde desværre af den spanske syge 2 år gammel.

De økonomiske forholde i mit hjem var samme som alle andre steder, der var ikke mange penge at gøre godt med, - det var på det tidspunkt man sagde Stauning eller kaos, kort sagt, der var økonomiske krise i Danmark.

Fra 1915 til 1917 høstede Mor og Far hele deres kornavl med le, så købte de sammen med en nabo - en slåmaskine med høstværk på.

Nu var der en til at høste med to heste og tre til at binde negene op, en fantastisk udvikling.

I 1948 var min bror Sigvald til ungs kue i Varde, de var fire unge mennesker som fulgtes ad, på ungs kuet var der udstillet en mejetærsker, som de havde en vældig snak om efter de kom hjem. Sådan en mejetærsker var ikke noget at udstille på en dansk dyrskue, den vil aldrig komme til at høre hjemme i dansk landbrug, det var jo sådan noget man brugte i Amerika.

Hvad skete der - der gik 20 år, så blev hele dan danske kornhøst høstet med mejetærsker.

Mor og Far blev som sagt gift den 17. april 1915, som følge deraf havde de sølvbryllup den 17. april 1940 - 8 dage efter tyskerne havde besat Danmark. Sølvbryllupsfesten blev aflyst som var en stor skuffelse, da der var planlagt stor fest.

Hen på sommeren da det hele var faldet lidt til ro, holdt de fest i to dage, som var meget almindelig dengang, hvor der blev holdt fest for familie og venner første dag, og så for de unge dagen efter, det kaldte man ung gilde.

Begynder skolegang 1940

Jeg begynder at gå i skole til maj 1940, 2 måneder før jeg blev 8 år. Jeg kunne have begyndt skolegangen 1 år før, men Ingeborg var så ked af at gå i skole den første tid, de mente det var fordi hun var begyndt for tidlig, så dette ville man ikke risikerer engang mere.

Jeg gik i skole - husk på alt var rationeret under krigen, også cykeldæk. Mor og Far havde to cykler, men kun et forhjul, så når Mor skulle benytte cyklen blev forhjulet sat på hendes cykel, det samme skete når far skulle ud at cykle.

Når så de begge to skulle ud at cykle brugte de Mors cykel, Mor cyklede et stykke vej og sættes å cyklen op ad et træ, når så Far kom gående tog han cyklen, så på den måde skulle de ikke gå hele vejen. Så der var ikke som hastede med at få mig lært at cykle.

Mit barndomshjem lå som sagt i Råsted, det var meget gamle bygninger, men hyggelige med stråtag, stuehuset var en gammel skole indtil 1901, hvor der på det tidspunkt kun var en skole i Råsted, hvor der senere blev bygget to skoler men en i hver ende af sognet.

I 1955 ca. blev begge skoler nedlagte, der var ikke grundlag for at bevare dem, børnene blev kørt med skolebus til Vemb og Idum skoler, dette var datidens løsning.

Fødehjemmet sælges til Holstebro kommune 1968

Mit hjem blev i 1968 solgt til Holstebro kommune som anlagde golfbane herved, som senere med naboejendommen blev udvidet med 28 ha.

Nu er denne en selvejende institution som er en af Danmarks fineste golfbaner.

I skolen var vi omkring 30 elever i klassen, min skoletaske var en rygsæk hvor der i penalt huset var 1 blyant, 1 stk. viskelæder, 1 penneskaft, med en pen som blev udskiftet når den blev slidt.

Jeg gik 7 år i skole de første tre år, med 4 dage ugentlig om sommeren og 2 dage om vinteren. De sidste 4 år, 2 om sommeren og 4 om vinteren. På den måde kunne el lærer klare hele undervisningen.

Vores lærer var rar - han forstod at snakke med os, var der et problem tog han en snak med os, og så blev problemet løst. Dermed havde han også et godt forhold til vores forældre.

Vores lærer hed Aspel, han røg pibe når han kom ind i skolestuen, her kom piben ud af munden og puttede den ned i bukselommen, det var ikke altid han fik den banket ud.

En dag skulle vi se lysbilleder, da timen var godt begyndt blev det lidt tåget i skolestuen, Aspel pudsede linsen i lysbillede apparat, men hjalp ikke, så var der en der råbte degn degn - dæ æ ild i di lom. Aspel var kirkesanger, dengang hed en kirkesanger en Degn.

Aspel havde også en bil den stod i garagen, under krigen var det kun dem der brugte bilen til erhverv, som måtte køre i den. Aspel syntes hans bil skulle ud at køre engang imellem, så blev vi børn sat til at skubbe og han styrede, det var en stolt syn, men vi syntes det var sjovt.

Det sidste halve år af min skoletid gik jeg til konfirmationsforberedelse til pastor Frank i Idum. Det var i 1947 hvor vi havde en hård vinter det år, så inden vi cyklede 4 - 6 km. hjem fra præsten, havde fru Frank en kop kaffe og spegepølsemad til os, hun syntes det var godt at have noget at stå imod med.

En dag fortalte Frank om hans gode ven digterpræsten Kaj Munk i Vedersø, en livshistorie man sen glemmer.

Kaj Munk blev myrdet af tyskerne den 4. januar 1944 i Hørbylunde bakke ved Silkeborg. På stedet blev sat et granitkors som mindesmærke for Kaj Munk.

Han gravsted kan ses på Vedersø kirkegård, øst for kirken, hvor også hans kone Lise og en søn er begravet.

Julen var en hyggelig tid i mit hjem som varede fra juleaften til hellig 3 konger, i denne tid lavede vi kun det nødvendige, men dyrene skulle selvfølgelig passes.

Juletræet hjalp vi hverandre med at pynte, vi pyntede også juletræet i kirken, hvorfor - det ved jeg ikke, men var en tradition da vi havde en granskov hvor vi hentede juletræet, og tog så også en med til kirken.

Den bedste julegave jeg husker, var da Ingeborg kom hjem fra København med et lyntog som kørte rundt på skinner og skulle trækkes op med en nøgle.

Jeg fik også en bog om firingerne fra Brith fra Horsens.

Mine søskende

Mine forældre havde et godt forhold til hinanden, de levede et godt liv, og dette smittede jo af på os børn, så vi havde et godt barndomshjem.

Jeg havde 5 søskende, ved 2 brødre og 3 søstre:

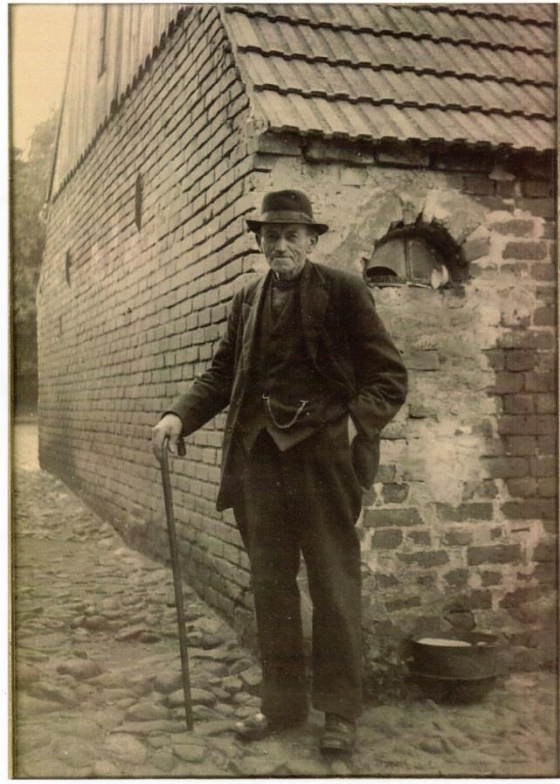
Johanne,	født den	21. marts	1917
Ingeborg,	" "	6. august	1918
Holger,	" "	20. oktober	1920
Sigvald,	" "	29. juni	1924
Agnes,	" "	23. maj	1928

Vi søskende var ikke altid enige - selvfølgelig ikke. Vi kunne godt tage nogle ordentlige diskussioner, også med Mor og Far, men sådan skulle det være, men ellers havde vi det godt med hinanden.

Mine bedsteforældre i Blåkjær, i Vind

Farmor Hanne Kjær
1860 - 1940

Farfar Anders Kjær
1859 - 1945

Mine bedsteforældre

Mine bedsteforældre husker jeg ikke så meget om, jeg kan huske har set dem, men så heller ikke mere.

Min mormor døde i 1939
Min morfar " " 1941

De er begravet på Borris kirkegård

Min farmor døde i 1940
Min farfar " " 1945

De kom i en zinkkiste og hensat i et åbent gravkammer på Vind kirkegård.

I Blåkjær, i Vind hvor de boede, var der en flot have, der ville de have anlagt et gravkammer, men det kunne de ikke få lov til. De søgte hos kirkeministeriet, men fik afslag, så lavede de det på Vind kirkegård og så vidt jeg ved, fik de ikke en tilladelse til det, men gjorde det så alligevel, og hvorfor - fordi bedstemor hun vil æt i er jur. Jeg synes gravstedet er mere sjældent end kønt, men en turistattraktion er det bleven.

Hjemmet var præget med en grundtvigsk holdning.

I vores hjem havde vi en grundtvigsk holdning til kirken.

Far og Mor var venstrefolk, at jeg blev socialdemokrat var en anden sag, der er noget godt ved alle politiske partier, men socialdemokratiet er det parti jeg sympatiserer bedst med. Holger sagde engang med et glimt i øjet, Bodil har fået ham ødelagt.

Vi havde en fætter i Holstebro, hans Mor og min Far var søskende, han hed Normann Andersen. Han var medlem af folketinget, valgt af socialdemokratiet, han var engang ude på plejehjemmet Thorshøj i Holstebro, hvor Mor boede de sidste 8 år af sit liv.

Normann holdt foredrag og Mor sagde, han er no slet æt så tofle, jeg tror Mor satte sit sidste kryds ved socialdemokratiet, godt Far ikke oplevede det, måske det kunne have ført til skilsmisse.

Far døde i 1968 - 80 år gammel
Mor " " 1976 - 85 år gammel.

De er begravet på Råsted kirkegård.

Jeg bliver konfirmeret

Til min konfirmation fik jeg en cykel, en lommeur, en bog med nogle af H.C.Andersens eventyr og 637 kr.

Jeg kommer på Staby Efterskole

Som 16 årig kom jeg på Staby Efterskole i 5 måneder. Forstander parret var Marie og Kresten Hagsten, de var dygtige til at drive skolen sammen med lærerne Else og Erik Bjerge. Desværre så døde Marie Hagsten i 1959, kun 41 år gammel

Det var en stor oplevelse at være på Staby Efterskole, hvor vi lærte en masse om mange ting også om hvordan man skal opfører sig overfor andre mennesker, ikke mindst overfor det modsatte køn.

Få år efter Marie Hagstens død, gifter forstander Hagsten sig igen med Hilda.

De var forstanderpar på Staby Efterskole indtil 1. august 1978, som for Hagstens vedkommende 31 år godt klaret.

Efterskrift for forstander Hagsten

Efter at jeg har afsluttet bogen vil jeg gerne tilføje at forstander Hagsten døde den 19. januar 2006, 93 år gammel.

Da Hilda og Kresten Hagsten var holdt som forstander på Staby Efterskole overtog de Hildas barndomshjem i Vammen ved Viborg, senere købte de hus i Viborg hvor Hilda endnu bor.

Jeg får tjenesteplass i Idum

I sommeren 1950, var det år jeg fylgte 18 år, kom jeg ud at tjene på en gård i Idum hos Jenny og Martin Pedersen, flinke folk, lønnen var 1500 kr. fra maj til november.

Martin var sognefoged og kassere i sognerådet, han var en stille og rolig mand der var ikke noget som hastede, han sagde tit om arbejdet, hellere tage lidt mere tid så det bliver gjort ordentlig, og så satte han stor pris på, hvis jeg tog noget af mig selv, som min far for resten havde sagt til mig inden jeg kom derud, du skal regne med sagde han, Martin er tit hjemmefra til sognerådsmøder og lignende.

Jenny og Martins datter Alma var hjemme denne sommer. Hun var også fyldt 18 år, vi var rigtige gode kammerater, hun var nu sådan en gjøv pige. En aften ville hun at jeg skulle med ud at spille håndbold, det troede jeg ikke - jeg duede til, jamen du kan da prøve, - det endte med, jeg fik bolden lige ind i hovedet, og Alma grinede - du skulle jo gribe bolden.

Senere fik hun mig med til folkedans som gik meget bedre, vi var rigtig gode til det, syntes Alma, og det sagde slet ikke så lidt.

En søndag var Jenny og Martin i by, det var i høstens tid, der stod to læs korn på marken, som var klar til at blive kørt ind, men hen på eftermiddagen trak det op til regn og jeg spurgte Alma, om hun ikke syntes vi skulle hente de to læs korn. Alma var ikke så vild med det, hun foreslog at vi kunne slå plat og krone om det og resultatet blev, vi kørte kornet ind i laden, og glade var Jenny og Martin da de kom hjem.

Jenny sagde så skal vi også lave æbleskiver til aftenscaffen, hvortil Alma svarede - det har vi hundme også fortjent.

Lørdagen efter var der høstfest i forsamlingshuset. Det var en skøn tid dengang, og er det for resten også endnu.

En dag var der dyrskue i Holstebro, jeg fik fri om eftermiddagen til at komme til dyrskue, Martin havde en billet også til dyrskueballet om aftenen på Knudsens hotel.

Jeg fik penge med til aftenscaffen, Jenny sagde, så skal du købe nøj gur nøj. (*noget godt noget*)

Jeg fik kotelet med gemyse, første gang jeg spiste på hotel.

Den dag jeg rejste derfra, fik jeg 500 kr. ekstra - glad var jeg.

500 kr. var mange penge i 1950.

Min første forelskelse

Første gang jeg blev forelsket, var da jeg gik til folkedans i Aulum forsamlingshus, jeg dansede med Minna, og vi blev rigtig glade for hinanden - et stykke tid.

Aftjener værnepligt i Viborg og ved Det Danske Kommando i Tyskland

Jeg kom så ind som soldat i 1½ år, 1 år i Viborg og et halvt år i Itzehoe, i Tyskland - det var en dejlig tid, lidt træls ind imellem, men i det store og hele havde vi det godt.

Jeg ville nødig have undværet den tid.

Ny - og for evig forelskelse

Et halvt år efter jeg kom hjem fra soldatertjenesten mødte jeg en dejlig pige til et bal i Aulum forsamlingshus, vi dansede en del sammen, og jeg spurgte om jeg måtte følge hende hjem, og det måtte jeg da.

Det var i forårstiden og vi gik mange ture sammen, hun var kokkepige på Aulum hvilehjem, der hvor Aulum Hotel nu ligger.

Hun hed Bodil Jespersen, vi var bleven rigtig forelsket i hinanden, det var en skøn tid, jeg friede til hende under bøgetræerne i Aulum anlæg en sommeraften, hvor var det dejligt, den aften kom vi sent hjem.

Vi blev gift den 17. november i Feldborg kirke, festen blev holdt i Feldborg forsamlingshus.

Vi fik 3 børn.

Ole, som nu hedder Kalyana ,	født den	27. juni	1957
Gitte	" "	14. november	1958
Inger	" "	22. april	1963

Den 22. januar 1989 fik vi vores første barnebarn Mette, og den 25. oktober 1992 kom Marie, Astrid er født den 5. oktober 1999.

Tre dejlige børnebørn, hvad kan man mere forlange.

Livet varer ikke evigt

Desværre blev Bodil kun 63 et halvt år - på nær en dag, sådan er livet jo nu engang, vi fik trods alt 45 gode år sammen.

Vi havde et godt liv, vi var ikke altid enige, vi kunne godt tage en diskussion engang imellem, sådan skal det være.

Bodil elskede at lave lidt sjov med mig engang imellem - jeg vil lige nævne et par eksempler.

Engang vi var oppe at stemme til et kommunevalg og cyklede hjem, spurgte Bodil, hvem har du stemt på, det fortalte jeg hende, og så spurgte jeg hende, hvem har du stemt på, ved i hvad hun svarede - det kommer ingen ved.

Engang jeg gik nede i kælderen råbte Bodil, vil du ikke lige tage en cykelpumpe med op. Jeg tænkte hvad skal hun med en cykelpumpe, da jeg kom op havde hun bagt vandbakkelser, og de falden sammen - kan du ikke lige pumpe dem op.

Ja, sådan har jeg mange sjove minder om Bodil, det sker når jeg er nede og se til hendes gravsted og der ligger nogle blade, så siger jeg sådan for mig selv, du kunne også godt selv samle dem op, du har jo ikke andet og lave.

Nå - spøg til side, vi skriver år 2000 og livet går videre, men hvordan. Bodil sagde til mig på et tidspunkt, medens hun var syg, og hun vidste hun havde begrænset tid og leve i, - du skal ikke gå her alene resten af dit liv, find en sød pige at dele livets glæde og sorger med.

Jeg synes det var smukke ord, hun sagde også, sælg huset den er alt for stor for dig at bo alene i. der gik fire år inden jeg fik huset solgt, der var ikke rigtig salg af huse i Feldborg på det tidspunkt, men det lykkedes da, bare man har tålmodighed.

Det var lidt vemodigt at flytte, jeg har trods alt boet der i 40 år, men det kommer man over, jeg har aldrig fortrudt det, jeg befinder mig godt her i min lejlighed, og så tager det mig kun 10 minutter at gå ned til Anna.

Livet går videre

Der gik ca. et halvt år så traf jeg en sød pige til en hyggeaften i Feldborg pensionistforening som hed Anna Kirstine. Jeg har kendt hende helt fra vores unge dage som købmand, men nu var det noget helt andet, jeg følte, at jeg var forelsket igen, jeg blev hurtigt klar over det var hun også.

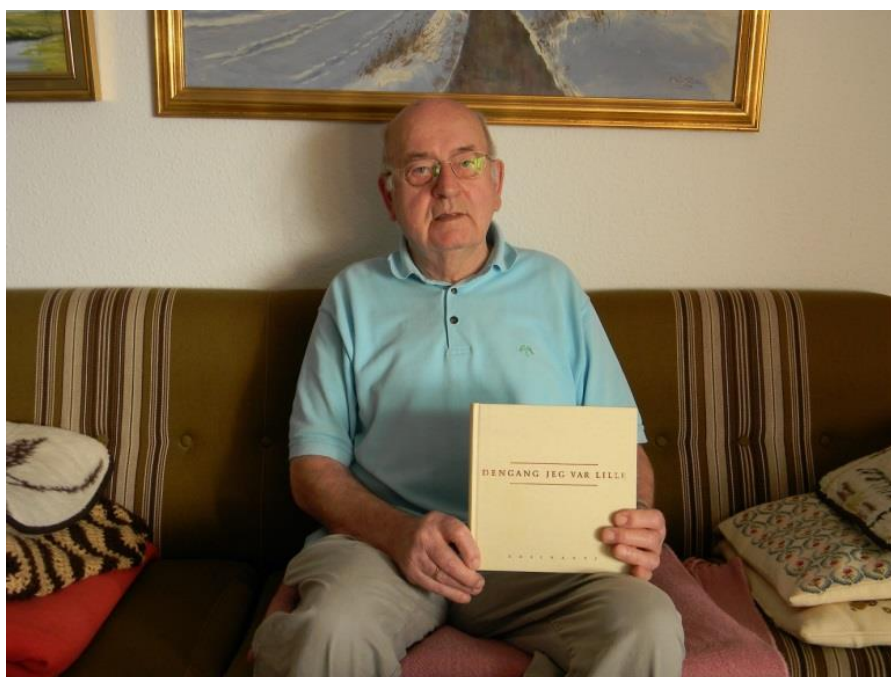
Vi blev enige om at køre om i Annas sommerhus i Klegod, hvor vi fik en god snak og havde en hyggelig aften.

Det var spændende- og tænkte begge to, hvad er det egentlig vi har gang i, men vi har aldrig fortrudt det.

Hvor har vi det dejlig, det er ligeså skønt og være forelsket som 70-75 årig, som da vi var 20-25 år.

Ja - livet er skønt

Det var så min måde at skrive en bog på

Anders Kjær
Januar til april 2006